

Ìwé Dániélì - Nọmbà Mèrìnléàádòrin

Ìṣipayá Àdiítú Àsọtélè náà: Ìrira Ìsíkiélì, Ìjọ Ojọ Ìkẹyìn, àti Àmì Èranko náà

Jeff Pippenger

2024-02-07

Ìrira mèrin tí ó wà nínú Ìsíkiélì orí keje, ni ó yorí sí ifarabalẹ̀ ijọba olórí ijọ Laodíkíà ti Olorun ní ojọ ikẹyìn sí oòrùn, àti nípa bẹ̀ẹ̀ wọn n gba àmì eranko náà. Orí tó tẹ̀ lé e, èyí tí í ẹ̀ iran kan náà, n sáfihàn àwọn tí ó wà nínú ijọ Olorun ní ojọ ikẹyìn tí wọn gba èdidi Olorun. Sister White so fún wa pé èdidi Ìsíkiélì orí kẹ̀sàn-án jẹ̀ ohun kan náà pẹ̀lú èdidi tí a sojú rẹ̀ nínú Ìṣipayá orí keje. Olorun n dá orilẹ̀-èdè lẹ́jọ ní iran kẹ̀ta àti iran kerin rẹ̀, àti pé àwọn irira mèrin ti Ìsíkiélì n tọka sí àwọn iran mèrin ti isọtẹ̀ tí ó bẹ̀rẹ̀ ní oḍún 1863, nígbà tí Adventism Laodíkíà mú àdàkọ̀ èké kan wá ti àwọn tábilì méjì Habakkuk tí a ti fi fún gégé bí àmì ibásepo májẹmú láárín Olorun àti àwọn èniyàn Rẹ̀, gégé bí a ti fi àwọn tábilì méjì Òfin Mewáá náà fún ní ibẹ̀rẹ̀ Ísírẹ̀lì àtijó.

Omo-málúú wúrà ti Aaroni jẹ̀ àwòrán èké, àmì isọtẹ̀ tí a fihàn ní àkókò gan-an tí Olorun n ẹ̀ àwọn àpáta méjì náà tí n sojú àwòrán gidi ti ilara. Omo-málúú wúrà ti Aaroni jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ àtẹ̀ iwòye èké tí 1863, èyí tí ó ti yo “àkókò méje” ti Lefitiku ogún-ún àti mẹ̀fà kúrò nínú ihin náà, pẹ̀lú àwọn àsọtélè àkókò m̀ìràn. Nípa bẹ̀, Adventismu ti Laodicea gbé àwòrán ilara kalẹ̀ ní ibẹ̀rẹ̀ pátápátá ti itàn rẹ̀, gégé bí Aaroni ti ẹ̀ ní itàn ibẹ̀rẹ̀ Ísírẹ̀lì igbàani, àti gégé bí Jeroboamu ti ẹ̀ ní itàn ibẹ̀rẹ̀ ijọba àríwá Efraimu.

“Ìgbà méje,” ti Lefitiku oḍún m̀erindínlógbòn ni àsọtélè àkókò nípa àkókò tí a mú kí Miller lóye, ó sì jẹ̀ àkókò iyebiye nínú àkókò àsọtélè tí a fi sí apá kan nínú isọtẹ̀ ti 1863. Oḍún 1863 samisi ibẹ̀rẹ̀ fifi bo àwọn iyebiye inú alá Miller, àti ifihàn àwọn iyebiye àti owó ẹ̀yọ̀ àdàkọ̀. “Ìgbà méje,” ni òkúta igun ilé tí àwọn akólé kọ. Ní 1863, àwọn tí wọn ti jẹ̀ akólé tẹ̀npìlì Millerite ni wọn fi òkúta igun ilé tí “ìgbà méje,” sí apá kan, sùgbòn ní àwọn ojọ ikẹyìn, òkúta náà ti di orí igun ilé. Òkúta náà sojú fún Àpáta Àinipẹkun, a sì tún sojú rẹ̀ nípasẹ̀ ojọ̀ tí Olúwa ti dá, nítorí ó jẹ̀ àmì isinmi sábaati fún ilẹ̀ náà. Ní 1844, Adventism Millerite bá ètò ijọsin èké Jeroboamu wí, ó sì yà ara rẹ̀ kúrò nínú “àpẹ̀jọ̀ àwọn ẹ̀lẹ̀yà” tí wọn “yọ̀” lórí idààmú àkókò.

A pasẹ̀ fún àwọn olùkólé pé kí wọn má ẹ̀ padà lọ sí “ìpẹ̀jọ̀ àwọn ẹ̀lẹ̀yà” láéláé, gégé bí a ti pa fún wòlì ará Jùdià náà láṣẹ̀ pé kí ó padà sí Jerúsálẹ̀mù nípasẹ̀ ọ̀nà m̀ìràn yàtò sí èyí tí ó mú un dé oḍún 1844. Ọ̀nà tí ó mú un dé oḍún 1844 ni ọ̀nà tí ó ti jáde wá, èyí tí í ẹ̀ Pùròtẹ̀sítàntì, àti nínú itàn náà Pùròtẹ̀sítàntì ti di Pùròtẹ̀sítàntì apẹ̀yindà. A pa àwọn olùkólé náà láṣẹ̀ pé kí wọn má ẹ̀ padà lọ sí “ìpẹ̀jọ̀ àwọn ẹ̀lẹ̀yà” láéláé, a sì fún wọn ní itoni pé kí wọn má jẹ̀ oúnjẹ̀ wọn tàbí kí wọn má mu omi wọn. Àwọn olùkólé náà ti jẹ̀ iwé kékeré tí ó wà ní ọ̀wọ̀ àngẹ̀lì náà ní oḍún 1840, oúnjẹ̀ náà sì dùn ní enu wọn.

Jijẹ̀ àti mímu àsọtélè dúró fún ọ̀nà imúlò tí a fi n kẹ̀kọ̀ Bibéli. A fi ọ̀nà pátó kan fún àwọn Millerite láti kẹ̀kọ̀ Ọ̀rọ̀ Olorun, àwọn òfin wònyẹn sì mú ihin-imò Bibéli kan jáde tí ó yàtò pátápátá sí èyí tí àwọn onímọ̀ ẹ̀sin ti Pùròtẹ̀sítàntì tí ó ti sùbú àti ti Kátólìkì mú jáde pẹ̀lú ọ̀nà imúlò wọn tí ó ti bàjẹ̀. Àwọn akẹ̀kọ̀lẹ̀ náà, tí wọn tún jẹ̀ wòlì ará Jùdià, kò ye kí wọn padà lọ jẹ̀ tàbí mu nínú ọ̀nà imúlò tí

Pùròtèsítàntì tí ó ti ãbù tábí ti Kátólíkì. Wòlì ará Jùdià se ohun náà gan-an, nípa bèè sí fi hàn pé Adventismu Laodicea yóò se ohun náà gan-an ní 1863, nítorí pé ní 1863, wón lo àwọn àrìyànjìyàn èkò-ìsìn ti Pùròtèsítàntì tí ó ti ãbù láti kọ ilò Miller ti “àkókò méje” sílẹ̀, báyii ni wón sì gbé àwọn ère owú Aaron àti Jeroboamu kalẹ̀. Nígbà náà ni iran àkókò ti Adventismu Laodicea bèrè.

Léyìn tí wòlì láti Jùdià bá Jeróbóámù se àjòse, ó bèrè ìrìnjò ìpadà rẹ̀ sí Jùdià, sùgbón kò dé ibe rará. Wòlì náà dúró fún Adventismu ti Laodíkià, èyí tí, gégé bí ìmísí ti fi hàn, wọ inú ìsípò Millerite ní oḍún 1856. Sister White kò yí padà kúrò nínú fifi Adventismu mọ̀ọkan pèlú Laodíkià, kò sì sí èrì Bíbélì kankan pé Laodíkià yí padà rí. Àwọn èniyàn kan wà tí wón jáde kúrò nínú ìrírí Laodíkià ti ara wón, sùgbón gégé bí ijọ, a ó tú Laodíkià jáde kúrò ní ẹnu Olúwa, nítorí Laodíkià túmò sí “àwọn èniyàn tí a ti se idájọ̀ wón.” Adventismu n lo itumọ̀ náà láti sọ pé oun dúró fún ijọ̀ tí n bẹ̀ ní àkókò idájọ̀ nínú ibùjòsin ọ̀run. Nínú ifojú wón, wón jẹwọ̀ apá Idájọ̀ Ìwádìí nínú itumọ̀ Laodíkià, sùgbón wón kò lè rí Idájọ̀ Ìmúṣe tí a fi hàn gbangba nínú orúkọ wón.

Kọ sí angẹ̀lì ijọ̀ àwọn ará Laodicea pé; Báyii ni Amini náà, ẹ̀lẹ̀rìí olóótító àti otító, ipilẹ̀ṣẹ̀ ẹ̀dá Ọ̀lórùn, wí; Mo mọ̀ isẹ̀ rẹ̀, pé iwọ̀ kì í se tútù, bèè ni kì í se gbígbóná: ibá se pé iwọ̀ jẹ̀ tútù tábí gbígbóná. Nítorí náà, nítorí pé iwọ̀ jẹ̀ fíofíofí, tí kì í sí í se tútù tábí gbígbóná, èmi yóò tú ọ̀ jáde kúrò ní ẹnu mi. Nítorí pé iwọ̀ n wí pé, Èmi jẹ̀ ọ̀lórò, mo sì ní ọ̀rọ̀ lọ̀pọ̀lọ̀pọ̀, èmi kò sì nílò ohun kan; iwọ̀ kò sì mọ̀ pé iwọ̀ ni ẹ̀ni ànìrẹ̀tí, àti aláílááánú, àti tálákà, àti afọ̀jú, àti ihòhò. Ifihàn 3:14–17.

Wòlì Jùdá náà parí sí fifi í sínú ibojì pèlú wòlì èké tí ó tan án jẹ kí ó jẹ ounjẹ rẹ̀, kí ó sì mu ohun mímu rẹ̀. Wón parí sí ibojì kan náà, àti wòlì opurọ̀ ti Bẹ̀tẹ̀lì (ijọ̀ àròpò), pé é ní arákùnrin nígbà tí ó kú.

Nígbà náà ni wòlì àgbàlagbà kan n gbé ní Bẹ̀tẹ̀lì; àwọn ọ̀mọ̀ rẹ̀ sì wá sọ fún un gbogbo isẹ̀ tí èniyàn Ọ̀lórùn náà ti se ní ojọ̀ náà ní Bẹ̀tẹ̀lì: ọ̀rọ̀ tí ó sọ fún ọ̀ba náà pèlú ni wón tún sọ fún baba wón. Baba wón sì wí fún wón pé, Ọ̀nà wo ni ó gbà lọ? Nítorí àwọn ọ̀mọ̀ rẹ̀ ti rí ọ̀nà tí èniyàn Ọ̀lórùn náà, ẹ̀ni tí ó wá láti Jùdá, gbà lọ. Ó sì wí fún àwọn ọ̀mọ̀ rẹ̀ pé, E di kẹ̀tẹ̀kẹ̀tẹ̀ fún mi. Bẹ̀ ni wón di kẹ̀tẹ̀kẹ̀tẹ̀ fún un: ó sì gun ún, Ó sì tò èniyàn Ọ̀lórùn náà léyìn, ó sì rí i pé ó jókòò lábẹ̀ igi oki; ó sì wí fún un pé, Sẹ̀ iwọ̀ ni èniyàn Ọ̀lórùn tí ó wá láti Jùdá? Ó sì wí pé, Èmi ni. Nígbà náà ni ó wí fún un pé, Bá mi lọ sí ilé, kí o sì jẹun. Ó sì wí pé, Èmi kò lè padà lọ pèlú rẹ̀, tábí kí n wọ̀lẹ̀ tò ọ̀; bèè ni èmi kì yóò bá ọ̀ jẹun tábí mu omi ní ibi yìí: nítorí a ti fi ọ̀rọ̀ Oluwa sọ fún mi pé, Iwọ̀ kì yóò jẹun nibẹ̀ tábí mu omi, bèè ni iwọ̀ kì yóò padà lọ ní ọ̀nà tí o gbà wá. Ó sì wí fún un pé, Wòlì ni èmi pèlú gégé bí iwọ̀; ángẹ̀lì kan sì sọ fún mi nípa ọ̀rọ̀ Oluwa pé, Mú un padà bọ̀ pèlú rẹ̀ sínú ilé rẹ̀, kí ó lè jẹun kí ó sì mu omi. Sùgbón ó purọ̀ fún un. Nítorí náà ó bá a padà lọ, ó sì jẹun ní ilé rẹ̀, ó sì mu omi. Ó sì se lẹ̀ pé, bí wón ti jókòò légbẹ̀ tábilli, ọ̀rọ̀ Oluwa tò wòlì tí ó mú un padà bọ̀ wá: Ó sì ké sí èniyàn Ọ̀lórùn tí ó wá láti Jùdá, wí pé, Báyii ni Oluwa wí, Nítorí tí iwọ̀ kò gbọ̀ ohùn Oluwa, tí o kò sì pa àṣẹ̀ tí Oluwa Ọ̀lórùn rẹ̀ pa fún ọ̀ mọ̀, Sùgbón tí o padà wá, tí o sì ti jẹun, tí o sì ti mu omi ní ibi tí Oluwa ti sọ fún ọ̀ pé, Má jẹun, má sì mu omi; okú rẹ̀ kì yóò dé ibi-ìsínkú àwọn baba rẹ̀. 1 Àwọn Ọ̀ba 13:11–22.

Ifiranṣẹ̀ angẹ̀lì kejì ní ìgbà oorú oḍún 1844, ní í se pèlú fifi hàn pé àwọn ijọ̀ Pùròtèsítàntì ti ãbù tí wón sì di àwọn ọ̀mọ̀binrin ti Kátólíkì. Adventismu ti àwọn Millerite ti pe àwọn ọ̀kùnrin àti àwọn obìnrin láti jáde kúrò nínú àwọn èsìn-ẹ̀ka wọnyẹn nítorí pé láti dúró nínú wón túmò sí ikú ẹ̀mí àti tí

ayérayé. Wòlìlì èké ti Beteli sàpèrèrè ètò èsìn tí Jeroboamu dá sílẹ̀ ní Beteli. Ètò kan ni tí ó gbé àwòrán kan kalẹ̀ fún ẹranko náà, ẹranko tí a si fara wé ni ẹranko Kátólíki. Àwọn Pùròtẹ́sítàntì tẹ̀sìwájú láti máa fi ara wọn hàn gégé bí Pùròtẹ́sítàntì, sùgbọ́n wọn tún tẹ̀sìwájú láti máa pa ojó oòrùn mó gégé bí ojó ijòsin, èyí tí í ẹ̀ àmì àṣẹ̀ Kátólíki.

Àwọn Pùròtẹ́sítàntì n sọ pé àwọn jẹ́ Pùròtẹ́sítàntì, bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé itumọ̀ kan soṣo ti Pùròtẹ́sítàntì ni láti sàtakò sí Róòmù; nípa bèẹ̀, ijẹwọ̀ wọn jẹ́ àwòrán ijọ Róòmù, nítorí pé òun náà n jẹwọ̀ pé ó jẹ́ ilẹ̀-ìṣẹ̀ Kristeni, bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé kò ní idáláre kíkàn láti inú Bíbélì fún èsùn-idíwọn náà. Ijẹwọ̀ rẹ̀ dá lórí àṣẹ̀ asán ti àṣà-ìbílẹ̀ àti یشه́ tí a ti mò sílẹ̀, èyí tí ó jẹ́ àṣẹ̀ èké kan náà tí Pùròtẹ́sítàntìsìmù n ló bí wọn ẹ̀ ní sọ pé àwọn jẹ́ Pùròtẹ́sítàntì. Òye-irònú kan náà ni ó ti fọ̀ ojú Àwọn Adífẹ̀ntì Ojọ Keje láti gbàgbọ̀ pé gégé bí àwọn Laodísea, wọn sì wà nínú àjọṣe májẹmù ààbò. Àṣẹ̀ èké kan náà ni Ísírẹ̀lì àtíjọ̀ polongo nígbà tí wọn sọ pé, “Tẹ̀npìlì Olúwa, tẹ̀npìlì Olúwa ni àwa.”

A kò feti sí ikilọ̀ náà láàrín àwọn Júú. Wọn gbàgbé Ọlórùn, wọn sì pàdánù iríran ànfaàní gíga tí wọn ní gégé bí àwọn aṣojú Rẹ̀. Ibùkún tí wọn ti gbà kò mú ibùkún wá sí ayé. Gbogbo ànfaàní wọn ni wọn fi lò fún iyin ara wọn. Wọn jí Ọlórùn ní یشه́ iránṣẹ́ tí Ó béèrè lówọ̀ wọn, wọn sì tún jí àwọn ẹ̀lẹgbé èniyàn wọn ní itónisónà èsìn àti àpèrèrè mímọ̀. Gégé bí àwọn olùgbé ayé sáájú ikún-omi ẹ̀ rí, wọn tẹ̀ lé gbogbo irònú ọkàn búburú wọn. Báyii ni wọn ẹ̀ mú kí ohun mímọ̀ dà bí eré asán, ní wíwí pé, “Tẹ̀npìlì Olúwa, tẹ̀npìlì Olúwa, niwònyí” (Jeremiah 7:4), nígbà kan náà tí wọn n sáfihàn iwà Ọlórùn ní ọ̀nà tí kò tọ̀, tí wọn n bu orúkọ Rẹ̀ ní àbùkù, tí wọn sì n sọ ibi mímọ̀ Rẹ̀ di aláimọ̀.

“Àwọn àgbẹ̀ tí a ti fi sípò láti bójú tó ogbà àjàrà Olúwa kò jẹ́ olóótítọ̀ sí igbẹ̀kẹ̀lé tí a fi lé wọn lówọ̀. Àwọn àlúfáà àti àwọn olùkọ̀ kò jẹ́ olùkọ̀ olóòótọ̀ fún àwọn èniyàn. Wọn kò fi oore àti àánú Ọlórùn, àti ẹtọ̀ tí Ó ní sí یشه́ àti یشه́ iránṣẹ́ wọn, síwájú wọn. Àwọn àgbẹ̀ wònyí n wá ògo tiwọn fúnra wọn. Wọn fẹ́ gba èso ogbà àjàrà náà sódò ara wọn. Ohun tí wọn fi ọkàn wọn sí ni láti fa àkíyèsì àti ọ̀lá-orí wá sí ara wọn.” Christ’s Object Lessons, 292.

Ní ọdún 1863 ni یشه́ àwọn Millerites parí, sùgbọ́n ó ti dáwọ̀ jíjẹ́ یشه́ àwọn ará Filadelfia dúró ní ọdún 1856. Ikòsilẹ̀ ihinrere Mósè náà (“àkókò méje”), tí Elijah (William Miller) gbé kalẹ̀, ni wọn kò, àti pé ikòsilẹ̀ náà dá lórí ọ̀nà یشه́ wòlìlì èké ti Beteli. Ọdún 1863 ni òpin ọdún márùndínlógọ̀rì tí ó bèrè ní 1798, ó sì jẹ́ òpin àṣotẹ̀lẹ̀ Isaiah orí keje.

Ó sì ẹ̀ ní ojọ̀ Áhásì ọmọ̀ Jótámù, ọmọ̀ Úsíà, ọba Júdà, pé Résìni ọba Sírià, àti Pékà ọmọ̀ Rémálíà, ọba Ísírẹ̀lì, gòkè lọ̀ sí Jerúsálẹ̀mù láti bá a jagun, sùgbọ́n wọn kò lè borí i. A sì sọ̀ fún ilẹ̀ Dáfídì pé, Sírià ti darapọ̀ mó Éfirámù. Ọkàn rẹ̀ sì mì, àti ọkàn àwọn èniyàn rẹ̀, gégé bí igi inú igbó ẹ̀ ní mì nígbà tí ẹ̀fùùfù bá fẹ́. Nígbà náà ni Olúwa sọ̀ fún Aísáyà pé, Jáde lọ̀ nísinsinyí láti pàdé Áhásì, iwọ̀ àti Šeárijásúbù ọmọ̀ rẹ̀, ní òpin òkèèrè adágún òkè lójú ọ̀nà pápá alágbàfọ̀; kí o sì sọ̀ fún un pé, Sọ̀ra, kí o sì dáké; má ẹ̀ bèrù, bèẹ̀ ni kí ọkàn rẹ̀ má ẹ̀ rẹ̀wẹ̀sì nítorí àwọn irù méjèjì ti iná tí n mu ẹ̀éfín wònyí, nítorí ibínú gbígbóná Résìni pẹ̀lú Sírià, àti ti ọmọ̀ Rémálíà. Nítorí pé Sírià, Éfirámù, àti ọmọ̀ Rémálíà, ti gbimọ̀ búburú sí ọ̀ pé, E jẹ́ kí a gòkè lọ̀ sí Júdà, kí a sì yọ̀ ọ̀ lẹ̀nu, kí a sì ẹ̀ ihò sí i fún ara wa, kí a sì fi ọba kalẹ̀ ní àárín rẹ̀, àní ọmọ̀ Tábéálì: Báyii ni Oluwa Ọlórùn wí, Kò ní dúró, bèẹ̀ ni kò ní ẹ̀. Nítorí orí Sírià ni Damásíkù, orí Damásíkù sì ni Résìni; àti láàárín ọdún márùndínlógọ̀ta ni a ó fọ̀ Éfirámù tán, kí ó má bàa jẹ́ èniyàn mó. Orí Éfirámù sì ni Samárià, orí Samárià sì ni ọmọ̀ Rémálíà. Bí èyin kò bá gbàgbọ̀,

dájúdájú a kì yóò fi eṣẹ̀ yín múlẹ̀. Aísáyà 7:1–9.

Àsọtẹ̀lẹ̀ ọ̀dún márùndínlógórin tí ó wà nínú eṣẹ̀ kejo, fi hàn pé “nínú” àkókò ọ̀dún márùndínlógórin náà ni a ó mú iṣẹ̀ àríwá ti àwọn ẹ̀yà mẹ̀wáá lọ sí iḡbẹ̀kùn. A kọ́ iran náà sílẹ̀ ní ọ̀dún 742 BC, àti lẹ̀yìn ọ̀dún mọ̀kàndínlógún, ní 723 BC, a tú Éfúráímù ká, a sì mú un lọ sí iḡbẹ̀kùn ní ọ̀wọ̀ àwọn ará Ásíríà. Ní 677 BC, ní ọ̀pin ọ̀dún márùndínlógórin náà, a mú ọ̀ba Manásè, a sì gbé e lọ sí Bábílónì. Ibùdó ibèrẹ̀ ní 742 BC, ẹ̀ àmì ogun abẹ̀lé kan láàárín iṣẹ̀ àríwá àti iṣẹ̀ gúúsù ti Ísírelì, gégé bí 1863 náà ẹ̀ samisi àárín gbùngbùn Ogun Abẹ̀lé ní Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà láàárín Àríwá àti Gúúsù. A kéde asọtẹ̀lẹ̀ náà nípasẹ̀ Isaiah ní ilẹ̀ ọ̀go gidì náà (Judah), àti pé asọtẹ̀lẹ̀ ti 1863 ni a mú ẹ̀ ní ilẹ̀ ọ̀go ti ẹ̀mí (Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà).

Àwọn àmì ọ̀nà mẹ̀ta wà nínú àsọtẹ̀lẹ̀ ọ̀dún márùndínláàádọ̀ta náà. Ogun abẹ̀lé ti ọ̀dún 742 BC, ni a tẹ̀ lé ní ọ̀dún mọ̀kàndínlógún lẹ̀yìn náà pẹ̀lú itúkà iṣẹ̀ àríwá ní ọ̀dún 723 BC. Ní ọ̀pin ọ̀dún márùndínláàádọ̀ta náà ni a tú iṣẹ̀ gúúsù ká. Àsọtẹ̀lẹ̀ náà, pẹ̀lú ibèrẹ̀ àti ọ̀pin rẹ̀, dúró fún àwọn “ibínú” Olórun méjèjì sí iṣẹ̀ àríwá àti iṣẹ̀ gúúsù, àti pé ọ̀dún mọ̀kàndínlógún ẹ̀sájú àwọn ibínú méjèjì wọ̀nyí ní ibi ibèrẹ̀ wọn, lẹ̀yìn náà sì ni ọ̀dún mọ̀kàndínlógún mii tẹ̀ lé àwọn ìmúṣẹ̀ wọn.

Gbogbo itòlẹ̀ṣeṣe chiasmu náà n tọ̀ka sí àkókò ogun abẹ̀lé láàárín àríwá àti gúúsù tí ó ẹ̀mí sí ibèrẹ̀ àti iparí. Ní àárín ibèrẹ̀ àti iparí náà, a kó àwọn alatakò méjèjì nínú ogun abẹ̀lé náà lọ sí ẹ̀rú; àti ní ọ̀dún mẹ̀èdògbòn [65] náà, nígbà tí a kó wọn jọ kúrò nínú ipò ẹ̀rú wọn tí wọn ti fón ká fún ara wọn sí orílẹ̀-èdè kan ṣoṣo, wón dé ọ̀dún 1863, ẹ̀yí tí í ẹ̀ ọ̀jọ̀ ikéde Emancipation Proclamation tí ó dá àwọn ẹ̀rú sílẹ̀. Àsọtẹ̀lẹ̀ ogun abẹ̀lé ní Jùdà gidì parí ní ogun abẹ̀lé ní Jùdà ti ẹ̀mí, nítorí Jèsù máa n fi iparí ohun kan hàn pẹ̀lú ibèrẹ̀ ohun kan, nítorí Ọ̀un ni Alfa àti Omega.

Ìtàn ọ̀dún 1863 ni a fi ẹ̀jọ̀ nípasẹ̀ itàn 742 BC, nígbà tí wòlì Isaiah, pẹ̀lú ọ̀mọ̀ rẹ̀, fi iránti kan hàn fún ọ̀ba búburú Juda (Ahaz). 742 BC nínú eṣẹ̀ náà ni a fi ẹ̀jọ̀ nípasẹ̀ ẹ̀rì ọ̀ba Ahaz, ẹ̀ni tí ó jẹ̀ ọ̀ba Juda, tí ó ti dá iṣẹ̀ ibi mímọ̀ Olórun dúró, tí ó sì jẹ̀ kí àlùfàà àgbà rẹ̀ kọ̀ àwòkọ̀ṣe tẹ̀npìlì ará Síria kan sí gan-an nínú àgbègbè ibi mímọ̀ ayé ti Olórun.

Nínú itàn ọ̀ba búburú Ahasi, tí àsọtẹ̀lẹ̀ Isaiah fi àmì sí gégé bí 742 S.K., ẹ̀sájú Jerúsálẹ̀mù mú iṣẹ̀n keferi (Kátólíkì) wọ̀ inú iṣẹ̀ Olórun, gégé bí Adventismu Laodikea ẹ̀ padà sí ọ̀nà iṣẹ̀ Pùrótésítántì apẹ̀yìndà láti sọ́ iránṣẹ̀ Mósè tí Elijah ti gbé kalẹ̀ nù. Ní 742 S.K., Isaiah dojú kọ̀ ọ̀ba búburú ti Juda ní ọ̀pin kànáàti adágún òkè, lẹ̀gbẹ̀ pápá alágbà-fò aṣo, ó sì mú ọ̀mọ̀kùnrin rẹ̀ wá pẹ̀lú rẹ̀ nígbà tí ó ẹ̀ bẹ̀. Orúkọ̀ ọ̀mọ̀ rẹ̀ jẹ̀ àmì, àti nígbà tí wòlì láti Juda dojú kọ̀ ọ̀ba Jeroboamu, ó sì fún un ní àmì pẹ̀lú.

Wò ó, ẹ̀mì àti àwọn ọ̀mọ̀ tí Olúwa ti fi fún mi jẹ̀ fún ààmì àti fún iyanu ní Israẹ̀lì láti ọ̀dò Olúwa àwọn ọ̀mọ̀-ogun, ẹ̀ni tí n gbé lóri òkè Sioni. Isaiah 8:18.

Orúkọ̀ ọ̀mọ̀ Isaiah, “Shearjashub,” túmọ̀ sí “àwọn tí ó ẹ̀kù yóò padà.” Àwọn tí “ó padà” tí wọn sì jẹ̀ iyókù náà, ni àwọn tí n dúró de Olúwa ní àsikò idádúró.

Èmi yóò sì dúró de Olúwa, ẹ̀ni tí ó fi ojú rẹ̀ pamọ̀ kúrò lódò ilé Jákóbù, ẹ̀mi yóò sì máa retí i. Kíyèsì i, ẹ̀mì àti àwọn ọ̀mọ̀ tí Olúwa ti fi fún mi jẹ̀ fún àwọn àmì àti fún àwọn iṣẹ̀ iyanu ní Ísírelì láti ọ̀dò Olúwa àwọn ọ̀mọ̀-ogun, ẹ̀ni tí ó n gbé lóri òkè Síónì. Isaiah 8:17, 18.

Nígbà tí Isaiah bá Ahasi ọba búburú padé ní ọdún 742 Ş.K., ó dúró fún àwọn tí wọn ti “dúró de,” nítorí gbogbo àwọn wòlìí n sòrò nípa àwọn ọjó ikẹyìn, àti pé àwọn tí “n dúró de” ní àwọn ọjó ikẹyìn ni àwọn tí wọn ti jìyà idálóró àkókó. Jeremiah rò pé Ọlórún ti puró, tí ó sì dá ọ̀jò dúró, àti Isaiah rò pé Ọlórún ti fi “ọjú rẹ pamọ kúrò lódò ilé Jakọbu,” sùgbọ́n Isaiah pinnu pé ọ̀un yóò dúró de, yóò sì wá Olúwa, èyí tí ó dúró fún àwọn “ọ̀lọgbọ́n” ní àkókò idádúró iran náà. Àwọn tí wọn padà bọ, tí wọn sì ya ohun iyebíye kúrò nínú ohun eḷégbín, àwọn tí wọn yóò di agbẹ̀nuso Ọlórún, ni a fi èdìdì dì, nítorí náà a fi wọn wé àwọn tí wọn gba àmì ẹ̀ranko náà.

Ọ̀pọ̀ nínú wọn yóò sì kòsẹ̀, wọn yóò sì şubú, a ó sì fọ̀ wọn, a ó sì dẹ̀kùn mú wọn, a ó sì gbà wọn. Di ẹ̀rì náà pọ̀, kí o sì fi èdìdì dí ọ̀fín náà láàrín àwọn ọ̀mọ-ẹ̀yìn mi. Èmi yóò sì dúró de Olúwa, ẹ̀ni tí ó fi ọ̀jú rẹ̀ pamọ̀ fún ilé Jakọbu, ẹ̀mi yóò sì retí rẹ̀. Wò ó, ẹ̀mi àti àwọn ọ̀mọ̀ tí Olúwa ti fi fún mi jẹ̀ fún ààmì àti fún iṣẹ̀ iyanu ní Israeli láti ọ̀dọ̀ Olúwa àwọn ọ̀mọ-ogun, ẹ̀ni tí n gbé orí ọ̀kè Síónì. Nígbà tí wọn bá sì wí fún yín pé, “È wá sọ̀dọ̀ àwọn tí wọn ní ẹ̀mí àjẹ̀jì, àti sọ̀dọ̀ àwọn ọ̀sọ̀ tí n rẹ̀rìn-ín-ín, tí wọn sì n sòrò kẹ̀lẹ̀kẹ̀lẹ̀,” sé kò yẹ̀ kí àwọn ẹ̀niyàn wá sọ̀dọ̀ Ọlórún wọn bí? Nítorí àwọn aláàyè yóò ha tò àwọn ọ̀kú lọ̀ bí? Sí ọ̀fín àti sí ẹ̀rì: bí wọn kò bá sọ̀ gẹ̀gẹ̀ bí ọ̀rọ̀ yí, nítorí pé kò sí imọ̀lẹ̀ nínú wọn ni. Aísáyà 8:16–20.

A ó tẹ̀sìwájú nínú ikẹ̀kọ̀ọ̀ yí nínú àpilẹ̀kọ̀ tó kàn.

“Àwọn wònyí kí í şe ọ̀rọ̀ Arabinrin White, sùgbọ́n ọ̀rọ̀ Oluwa ni, oníşẹ-íránşẹ̀ Rẹ̀ sì ti fi wọn fún mi kí n lè fi wọn fún yín. Ọlórún n pè yín pé kí ẹ̀ má şe máa şişẹ̀ ní idí àtakò síi mó. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ itọ̀ni ni a fi fún nípa àwọn ẹ̀niyàn tí n pe ara wọn ní Kristẹ̀ni nígbà tí wọn n fi àwọn iwà Şatani hàn, tí wọn sì n tako ilọ̀sìwájú ọ̀títọ̀ ní ẹ̀mí, ní ọ̀rọ̀, àti ní iṣe, tí wọn sì dájúdájú n tò ipa ọ̀nà tí Satani n darí wọn sí. Nínú líle ọ̀kàn wọn ni wọn ti fi ọ̀wọ̀ gba àşẹ̀ tí kò sí ní ọ̀nà kankan tí ó jẹ̀ tiwọn, tí wọn kò sì yẹ̀ kí wọn lò. Olùkọ̀ Nlá náà wí pé, ‘Èmi yóò wó lulẹ̀, wó lulẹ̀, wó lulẹ̀.’ Àwọn ẹ̀niyàn n sọ̀ ní Battle Creek pé, ‘Tẹ̀mpìli Oluwa, tẹ̀mpìli Oluwa ni àwa,’ sùgbọ́n iná àimọ̀ ni wọn n lò. A kò tii mú kí ọ̀kàn wọn rò, bẹ̀ẹ̀ ni a kò tii tẹ̀ wọn lulẹ̀ nípasẹ̀ oore-ọ̀fẹ̀ Ọlórún.” Manuscript Releases, volume 13, 222.